

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบล เพื่อสนับสนุน
การตัดสินใจ พัฒนาเชิงพื้นที่ใน 5 จังหวัดภาคใต้ : กรณีอำเภอเมืองและ
อำเภอ

พระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชื่อผู้เขียน : นางสาววรรณา สุขบำเพ็ญ

ปีดำเนินการ : พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2554

ผู้ประสานงานโครงการ : รศ.ดร.สมยศ พุ่มหว่า

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาใน 4 ประเด็น คือ 1) การสร้าง
กระบวนการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลในพื้นที่ขยายผล ให้สามารถนำฐานข้อมูลไปใช้
สนับสนุนการตัดสินใจวางแผนพัฒนาพื้นที่ 2) ค้นหาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการขยายผลการ
จัดการข้อมูลระดับตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) ความเป็นไปได้ใน
การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบลและเครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลนำไปสู่การบูรณาการเป็นเครือข่ายในระดับ
จังหวัด และ 4) นำสารสนเทศที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือน/ชุมชน ไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล
สร้างองค์ความรู้ขยายผลสู่การพัฒนา เกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ คือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 องค์กร ดังนี้ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์เสด็จ 2)
องค์การบริหารส่วนตำบลบางจาก อำเภอเมือง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลนาพรุ 4) องค์การ
บริหารส่วนตำบลช้างซ้าย อำเภอพระพรหม และ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเรียง อำเภอพรหมคีรี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการเพื่อตอบคำถามทั่วไปที่ถามว่า “จะสร้าง
กระบวนการ พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลอย่างไร ให้สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ใน
การวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งคำถามดังกล่าวปรากฏในประเด็นแรกของ
วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย และจากการดำเนินงานพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลตำบลให้สามารถ
นำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น พบว่ามี
กระบวนการที่สำคัญ 10 กระบวนการดังนี้คือ 1) การประสานงานสร้างความเข้าใจกับผู้บริหาร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการและจัดจ้างผู้บันทึกข้อมูล 2) การจัดประชุมทำ
ความเข้าใจกับตัวแทนท้องถิ่น ท้องถิ่น แกนนำชุมชนเพื่อคัดเลือกคณะทำงานตำบลและเตรียมความ
พร้อมในการดำเนินงานตามโครงการทั้งระดับหมู่บ้านและตำบล 3) การอบรมเทคนิคการจัดเก็บ
ข้อมูลให้กับคณะทำงานตำบล 4) การประชุมทำความเข้าใจระดับหมู่บ้านสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องใน

การให้ข้อมูลครัวเรือนที่เป็นจริง เก็บข้อมูลครัวเรือนตามแบบฟอร์ม และนำเข้าโปรแกรมขอนหาด

5) การจัดประชุมคณะกรรมการโครงการเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน 6) การจัดกิจกรรมคืนชุดข้อมูล ความรู้สู่ชุมชนในระดับตำบลครั้งที่ 1 7) นักวิจัยอบรมโปรแกรม MapWindow GIS ให้กับเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลในพื้นที่ 8) การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมระหว่างคณะทำงานตำบลกับแกนนำชุมชนเพื่อวางขอบเขตตำบล/หมู่บ้าน กำหนดจุดพิกัดตำแหน่งบ้านเรือน สถานที่สำคัญ ถนน แหล่งน้ำ และทรัพยากรธรรมชาติในตำบล เพื่อลงข้อมูลในโปรแกรม MapWindow GIS 9) นักวิจัยอบรมการติดตั้งและเรียกใช้ Plug ins เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้ผู้บันทึกข้อมูลในพื้นที่ และ 10) การจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลตำบล และจัดกิจกรรมคืนชุดข้อมูล ความรู้สู่ชุมชน ในการออกแบบการวิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวแปร ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ 1) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการข้อมูลระดับตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาเชิงพื้นที่ 2) ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล / เครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบลและนำไปสู่การบูรณาการเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด และ 3) การนำสารสนเทศที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือน/ชุมชน ไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล สร้างองค์ความรู้ขยายผลสู่การพัฒนาก่อให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเชิงคุณลักษณะจากโปรแกรมขอนหาด ส่วนโปรแกรม Map Window GIS ใช้วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเชิงพื้นที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการข้อมูลตำบล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาพื้นที่ ประกอบด้วยปัจจัย 9 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความเห็นชอบสนับสนุนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงาน 2) ผู้ประสานงานในพื้นที่มีความเข้มแข็งมุ่งมั่นในการทำงานและมีจิตสาธารณะ 3) มีโครงสร้างคณะทำงานที่มาจากภาคส่วนต่างๆในตำบลเข้ามาร่วมกันเป็นคณะทำงานตำบล 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและภาคีต่างๆทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการทำงานท้องถิ่น 5) เจ้าหน้าที่นำเข้าข้อมูลทำงานต่อเนื่องและรับผิดชอบงานนี้โดยตรง 6) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุม 7) ความพร้อมของอุปกรณ์ในการทำงาน 8) ทีมวิชาการให้การสนับสนุนหรือหนุนเสริม และ 9) การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลตำบล หรือ เครือข่ายศูนย์ข้อมูลตำบล และนำไปสู่การบูรณาการข้อมูลเป็นเครือข่ายในระดับจังหวัด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ 1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ ตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการดำเนินงาน 2) มีบุคลากรหรืออาสาสมัครจาก

ภาคประชาชนรับผิดชอบโดยตรงอย่างน้อยหนึ่งคน และ 3) มีการมีคณะทำงานตำบลเพื่อประสานงานในพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน

3. การนำสารสนเทศ ที่เกิดจากฐานข้อมูลครัวเรือน/ชุมชน ไปจัดการเรียนรู้ภายในตำบล สร้างองค์ความรู้ขยายผลสู่การพัฒนาก่อให้เกิดประโยชน์ในพื้นที่และตำบลใกล้เคียง ประกอบด้วย

ดังต่อไปนี้ 1) ข้อมูลนำเข้าโปรแกรมขอนหาด (Pan Data) เช่น ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ข้อมูลผู้สูงอายุ และผู้พิการ เป็นต้น 2) ข้อมูลนำเข้าโปรแกรม MapWindow GIS เช่นข้อมูลเชิงพื้นที่ ได้แก่ ตำแหน่งบ้านเรือน ถนน แหล่งน้ำ เป็นต้น